

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

પ્રેમ સાગર

વિરુદ્ધ

ધરમબીર અને અન્યો

ઓક્ટોબર ૨૯, ૨૦૦૩

[માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી દોરાયસ્વામી રાજુ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અરિજીત પાસાયત]

૬૬ સંહિતા, ૧૮૬૦:

કલમ-૩૦૨-હત્યા-મૃત્યુદંડ-સિદ્ધાંતોની ફાળવણી-યોજાઈ:દરેક હત્યામાં ફૂરતા સમાયેલી હોય છે પરંતુ દરેક હત્યાના કિસ્સામાં મૃત્યુદંડની સજા લાદવામાં આવતી નથી-આજીવન કેદ એ નિયમ છે અને મૃત્યુદંડ અપવાદ છે બાદમાં દુર્લભતમ કિસ્સાઓમાં લાદવામાં આવે છે. છ આરોપીઓમાં અપીલકર્તાઓ અને તેમના બે વાસ્તવિક ભાઈઓ અને તેણી પર ત્રણ વ્યક્તિઓની હત્યાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ બે અપીલકર્તાઓને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા મૃત્યુદંડની સજા ફટકારવામાં આવી હતી જ્યારે ત્રીજા અપીલકર્તાને આજીવન કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી. અપીલમાં ઉચ્ચ અદાલતે પ્રથમ બે અપીલકર્તાઓના કેસમાં મૃત્યુદંડની સજાને આજીવન કેદમાં ફેરવી દીધી હતી.જોકે માન્યતાઓ જાળવી રાખવામાં આવી હતી એટલે અપીલ કરવામાં આવી છે. અપીલનો નિકાલ કોર્ટે ઠેરવ્યું કે દરેક હત્યામાં ફૂરતા સમાયેલી હોય છે પરંતુ દરેક હત્યાના કિસ્સામાં મૃત્યુદંડની સજા લાદવામાં આવતી નથી.આજીવન કેદ એ નિયમ છે અને મૃત્યુદંડ એ અપવાદ છે. બાદમાં દુર્લભતમ કિસ્સાઓમાં લાદવામાં આવે છે. [૧૦૪૧-એ-બી)]

ક્રિમિનલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:

ફોજદારી અપીલ નંબર ૨૪૩/૨૦૦૩.

મર્ડર રેફરીમાં પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ૧૪.૯.૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી. ૨૦૦૨નો નંબર ૨.૨૦૦૩ના સીઆરએલ એ. નંબર ૨૪૨ સાથે ૧૦૩૭૧૦૩૮ હાજર પક્ષો માટે પી. સી. જૈન, બલબીર સિંહ ગુપ્તા, આર. એન. કુશ, પ્રેમ મલ્હોત્રા અને વિનય કે. ગર્ગ કોર્ટનો ચુકાદો **અરિજીત પાસાયત ન્યાયમૂર્તિ** દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના એક જ ચુકાદા સામે આ બંને અપીલ એકબીજા સાથે જોડાયેલી છે. જ્યારે ક્રિમિનલ અપીલ નં.૨૪૨/૨૦૦૩ દોષિત

વ્યક્તિઓ દ્વારા ફોજદારી અપીલ નં. ૨૪૩/૨૦૦૩ તે માહિતી આપનાર દ્વારા છે. ક્રિમિનલ અપીલ No.૨૪૨/૨૦૦૩ માં ત્રણ અપીલકર્તાઓને ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (ટૂંકમાં 'આઈ. પી. સી.') ની કલમ ૩૪ અને ૧૨૦-બી સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષી ઠેરવવામાં આવ્યા છે. જ્યારે આરોપી-અપીલકર્તા ધરમબીર અને જોગિંદરને હિસારના વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા મૃત્યુદંડની સજા સંભળાવવામાં આવી હતી ત્યારે અપીલકર્તા-કરમબીરને આજીવન કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી. દરેક આરોપી વ્યક્તિઓને Rs.૨૫,૦૦૦/- નો દંડ ચૂકવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલમાં આરોપી-ધરમબીર અને જોગિંદરના કેસમાં મૃત્યુદંડની સજાને આજીવન કેદમાં ફેરવવામાં આવી હતી. જોકે માન્યતાઓ જાળવી રાખવામાં આવી હતી એ નોંધવું જોઈએ કે આરોપી-જોગિંદર અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આ અદાલતને આપવામાં આવેલી માહિતી અનુસાર અપીલની

પેન્ડન્સી દરમિયાન મૃત્યુ પામ્યો છે અને તેથી જ્યાં સુધી તેની અપીલની વાત છે તે ઘટી ગઈ છે.

પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો નીચે મુજબ છે:

અપીલકર્તાઓ (ધરમબીર, જોગિંદર સિંહ અને કરમબીર) સાથે તેમના બે વાસ્તવિક ભાઈઓ-જગબીર સિંહ અને જસબીર સિંહ અને તેમની માતા વનસ્પતિ તમામ છ આરોપીઓમાં જાણીતા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આરોપ પત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું કે ઘટનાની તારીખના લગભગ ૭-૮ દિવસ પહેલાં એટલે કે ૨૯.૬.૨૦૦૦, મચ્ચાર ગામના વિસ્તારમાં દલબીર, વિજેન્દર અને શ્રીમતીની હત્યા કરવા માટે ગેરકાયદેસર કૃત્ય કરવાનું નક્કી કર્યું હતું. કિટાબો અને તેઓએ ઉપરોક્ત કરારને અનુસરીને તેમની હત્યા કરી અને આ રીતે આઈપીસીની કલમ ૧૨૦-બી હેઠળ ગુનો કર્યો. અપીલકર્તાઓ સામેનો બીજો આરોપ એ હતો કે ૨૯.૬.૨૦૦૦ ના રોજ ઉક્ત ગામના વિસ્તારમાં લગભગ ૧૦.૩૦ વાગ્યે અને તેમના કાવતરાને અનુસરીને તેઓએ દલબીર, વિજેન્દર અને શ્રીમતીની હત્યા કરી હતી. કિટાબોએ આ રીતે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૨૦-બી સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો હતો. ત્રીજું તે જ દિવસે સમય અને સ્થળ પર અપીલકર્તા-ધરમબીરે સહ-આરોપી જોગિંદર અને કરમબીરના સામાન્ય હેતુને આગળ વધારતા ઇરાદાપૂર્વક દલબીરનું મૃત્યુ કરાવીને હત્યા કરી હતી અને આ રીતે તેણે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૫ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનો કર્યો હતો. જ્યારે તેના સહ-આરોપી જોગિંદર અને કરમબીરે

આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનો કર્યો હતો. ચોથું તે જ દિવસે અને મચ્ચાર ગામના ઉક્ત વિસ્તારમાં અને સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે ધરમબીર અને જોગિન્દરે ઇરાદાપૂર્વક કિટાબોનું મોત કરાવીને હત્યા કરી હતી અને આ રીતે તેઓએ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪ સાથે પાંચીને કલમ ૩૦૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો હતો. પાંચમું તે જ દિવસે, સમય અને સ્થળ પર અને તેમના સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે ત્રણેય અપીલકર્તાઓએ ઇરાદાપૂર્વક વિજેન્દરનું મૃત્યુ કરાવીને હત્યા કરી હતી અને આ રીતે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો હતો.

રસપ્રદ વાત એ છે કે આ કેસમાં આરોપી-અપીલકર્તા ધરમબીરે એએસઆઈ વિનોદ કુમાર (પીડબ્લ્યુ ૧૨) સમક્ષ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ દાખલ કર્યો હતો પરંતુ તપાસ દરમિયાન તેમને જાણવા મળ્યું કે ધરમબીર અન્ય બે લોકો સાથે હુમલાખોર હતા અને તપાસ બાદ આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું.

સુનાવણી દરમિયાન અને હાઈકોર્ટ સમક્ષ ફરિયાદી પક્ષે પ્રેમ સાગર (પીડબ્લ્યુ ૧૫) ના નિવેદન પર આધાર રાખ્યો હતો જેણે સાક્ષી હોવાનો દાવો કર્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટ અને ઉચ્ચ અદાલતે તેના પુરાવાને વિશ્વસનીય, સચોટ ગણાવ્યો હતો અને તેના પર કાર્યવાહી કરીને દોષિત ઠેરવ્યો હતો અને ઉપરોક્ત સજા ફટકારી હતી. બે વ્યક્તિઓ પર લાદવામાં આવેલી મૃત્યુદંડની સજાને ધ્યાનમાં રાખીને ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં 'Cr.P.C.') ની

કલમ ૩૬૬ હેઠળ પુષ્ટિ માટે ઉચ્ચ અદાલતનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો.ઉપર નોંધ્યા મુજબ ઉચ્ચ અદાલતે મૃત્યુદંડની સજાને આજીવન કેદમાં રૂપાંતરિત કરી હતી.જ્યારે આરોપી વ્યક્તિઓએ જ્યાં સુધી તેમની દોષિતતા અને સજાની વાત છે ત્યાં સુધી ચુકાદાની શુદ્ધતા પર સવાલ ઉઠાવ્યા છે ત્યારે માહિતી આપનાર વ્યક્તિએ દલીલ કરી છે કે ઉચ્ચ અદાલત મૃત્યુદંડની સજાને આજીવન કેદમાં બદલવામાં ન્યાયી નથી.રાજ્યના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા સ્વીકારવામા આવે છે કે મૃત્યુદંડની સજાને આજીવન કેદમાં બદલવા માટે રાજ્ય દ્વારા કોઈ અપીલ કરવામાં આવી નથી.

અમે પક્ષકારો માટે લાંબા સમય સુધી વિદ્વાન સલાહ સાંભળી છે.અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે PW ૧૫ નો પુરાવો આત્મવિશ્વાસને પ્રેરિત કરતો નથી અને તે અત્યંત શંકાસ્પદ છે. ઘટના પછી તેમનું વર્તન જ્યારે તેમણે પરિવહન સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ હોય ત્યારે પગપાળા અથવા પરિવહનના અસુવિધા માધ્યમ દ્વારા ઘટના સ્થળે પાછા ફર્યા હોવાનું માનવામાં આવે છે ત્યારે તે ખૂબ જ અસામાન્ય છે અને તેમાં વિશ્વસનીયતાનો અભાવ છે.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી આરોપી કરમબીરની વાત છે ત્યાં સુધી ફરિયાદી પક્ષે તેની ભૂમિકા સ્થાપિત કરી નથી. તેને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે. હકીકતમાં પીડબ્લ્યુ-૧૫ એ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે જ્યારે કિતાબો અને દલબીર પર હુમલો કરવામાં આવ્યો ત્યારે તે

હાજર નહોતો.એવું માનવામાં આવે છે કે તેણે મૃતક વિજેન્દરનો પીછો કર્યો હતો અને જ્યારે તે ભાગવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો ત્યારે તેને અટકાવ્યો હતો.પીડબ્લ્યુ-૧૫એ તેની કોસ-એક્ઝામિનેશનમાં સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે તે આરોપી-ધરમબીર હતો જેણે તેના પતનનું કારણ આપ્યું હતું.એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા સંજોગોમાં આપવામાં આવેલી આજીવન કેદમાં દખલગીરીનો કોઈ અવકાશ નથી.રાજ્યના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૩૪ આરોપી-ધરમબીર માટે સ્પષ્ટ રીતે લાગુ પડે છે.પી. ડબલ્યુ. ૧૫ દ્વારા આરોપી-ધરમબીરે મૃતક-વિનોદનું પતન કરાવ્યું હોવાનું કહેવાની જીભને એટલી હદે મોટી કરી શકાતી નથી કે આરોપી-ધરમબીરની સંડોવણીને નકારી શકાય.માહિતી આપનાર-અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ પ્રેમ સાગરે રજૂઆત કરી હતી કે આવી ફૂર હત્યાના કેસમાં જ્યાં ત્રણ વ્યક્તિઓએ પોતાનો જીવ ગુમાવ્યો હતો ત્યાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા મૃત્યુદંડની સજા યોગ્ય રીતે આપવામાં આવી હતી અને ઉચ્ચ અદાલતે દખલ ન કરવી જોઈએ.

અમે ચુકાદો અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓનો અભ્યાસ કર્યો છે.પી. ડબલ્યુ. ૧૫ના પુરાવા પર ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા યોગ્ય કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે.આ સાક્ષી મૃતક અને આરોપી બંનેનો સંબંધી છે.તેથી તે શા માટે આરોપી વ્યક્તિઓને ખોટી રીતે ફસાવશે તેનું કોઈ કારણ નથી.તેની સાથે વિસ્તૃત કોસ-એક્ઝામિનેશન હોવા છતાં તેની જુબાનીમાં કંઈ નાજુક બહાર આવ્યું નથી.તેનો

પુરાવો સચોટ, સાચો અને વિશ્વાસપાત્ર છે.તેથી જ્યાં સુધી આરોપી-ધરમબીરને દોષિત ઠેરવવાની વાત છે તેને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.તેવી જ રીતે આરોપી-જોગિંદરના કિસ્સામાં, જેમના સંબંધમાં તેમના મૃત્યુને કારણે અપીલમાં ઘટાડો થયો છે.જ્યાં સુધી આરોપી-કરમબીરની વાત છે અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા પ્રકાશિત દશ્યને ધ્યાનમાં રાખીને ફરિયાદી પક્ષે તેને એવી રીતે ઘટના સાથે જોડ્યો નથી કે જેથી આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪ લાગુ પડે. જ્યારે નજરે જોનાર સાક્ષી (પીડબ્લ્યુ-૧૫) એ પોતે કહ્યું છે કે તે આરોપી હતો-ધરમબીરે મૃતક-વિજેન્દરને પડી જવા માટે કારણ આપ્યું હતું ત્યારે તે કહેવાનું ઉચ્ચ ન્યાયાલયનું કામ ન હતું કે તે જીભની કાપલી હતી.જો તે ખરેખર આવું હોત તો ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ અલગ રસ્તો અપનાવવાનો હતો. જે ફરિયાદી પક્ષે ન કર્યો.આમ હોવાથી આરોપી-અપીલકર્તા કરમબીરની દોષિતતાને જાળવી શકાતી નથી અને તેને રદ કરવામાં આવે છે. જો અન્ય કોઈ કેસમાં તેની જરૂર ન હોય તો તેને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવે.

માહિતી આપનાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ પર આવતા આપણે જોઈએ છીએ કે ઉચ્ચ અદાલતે આ અદાલતના વિવિધ નિર્ણયો અને મૃત્યુદંડની સજા ક્યારે યોગ્ય રહેશે તે અંગે નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોની નોંધ લીધી છે.દરેક હત્યામાં ફૂરતા સમાયેલી હોય છે પરંતુ દરેક હત્યાના કિસ્સામાં મૃત્યુદંડની સજા લાદવામાં આવતી નથી.આજીવન કેદ એ નિયમ છે અને મૃત્યુદંડ એ અપવાદ છે.

બાદમાંની સજા દુર્લભતમ કિસ્સાઓમાં લાદવામાં આવે છે. ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા ઘટાડવાના સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, અમને આપવામાં આવેલી આજીવન કેદમાં દખલગીરી કરવા અને તેને મૃત્યુદંડમાં બદલવાનો કોઈ અવકાશ દેખાતો નથી.

પરિણામે ફોજદારી અપીલ નં.૨૪૨/૨૦૦૩ જ્યાં સુધી આરોપી-કરમબીરની વાત છે ત્યાં સુધી નિર્દોષ જાહેર કરવાની હદ સુધી મંજૂરી આપવામાં આવે છે, પરંતુ આરોપી-ધરમબીરની દોષિતતાને સમર્થન આપવામાં આવે છે. ફોજદારી અપીલ નં.૨૪૩/૨૦૦૩ માહિતી આપનાર-પ્રેમ સાગર દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજીને બરતરફ કરવામાં આવે છે.

ફોજદારી અપીલ નંબર ૨૪૩/૦૩ ફગાવી દેવામાં આવી
ફોજદારી અપીલ નંબર ૨૪૨/૦૩ ને મંજૂરી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા

ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*